

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Høgskolen i Innlandet
Postboks 400
2418 Elverum

Bergen, 29.02.2024
Deres ref.: 21/08225 (17/22)
Vår ref.: 23/17874 (162/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 162/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Høgskolen i Innlandet (heretter HINN) i sak 17/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Felles klagenemnd behandlet saken under møte 18.11.2022 i sak nr. 22/01481 (162/2022). Det ble besluttet at vedtak fattet av Høgskolen i Innlandet ble stadfestet.

Kunnskapsdepartementet har i brev av 08.11.2023 uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (klagenemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der klagenemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd har i tillegg til de saker som er omfattet av departementets brev, som nevnt ovenfor, valgt å behandle saker som er avsagt under dissens i den nevnte perioden, på nytt, selv om ikke noen av de feiloppnevnte medlemmenes stemmer var direkte avgjørende for

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

vedtakets innhold. Bakgrunnen for dette er at en ikke i tilfeller der det har vært uenighet i nemnda som har ført til dissens, kan se bort fra at lederens argumentasjon kan ha påvirket vedtakets innhold, jf. forvaltningsloven § 41.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/17874 (162/2022) på nytt med ny nemndssammensetning. Klageren ble i brev 10.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd behandlet saken under møte 29.01.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet etter ny behandling med riktig sammensatt nemnd.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Tobias Brynildsen Øvstedal og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken. Øvstedal har permisjon fra sitt verv og har ikke deltatt i den nye behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], tidligere representert av advokat Marita Moe.

Klageren er student på [REDACTED]

Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av obligatorisk arbeidskrav i emnet [REDACTED]

Vurderingen i emnet består av to arbeidskrav, som skal bearbeides og leveres i en mappeeksamen.

I forbindelse med sensur ble det fattet mistanke om fusk. Av notat fra sensor 10.12.2021 fremgår det at det ble gjennomført en rutinemessig plagiatskontroll i forbindelse med sensur. Original-rapporten avdekket 25 prosent tekstlikhet mellom klagerens arbeidskrav og en tidligere innlevert masteroppgave fra UiA i 2018. Sensor uttaler at deler av klagerens arbeidskrav fremstår som direkte plagiert, mens andre deler fremstår som en lettere omarbeidet versjon av den tidligere masteroppgaven. Videre uttaler sensor at den kopierte teksten er av et stort omfang, og forsøkt flettet inn i egen tekst. Av saksfremlegget til HiNN 26.01.2022 fremgår det at plagiatskontrollen avdekket avsnitt med tekstlikhet mellom 61 og 100 prosent. Klageren har ikke henvist til den tidligere masteroppgaven underveis i teksten eller i litteraturlisten.

Klageren innga uttalelse i saken 14.12.2022. Klageren anfører at h[n] har misforstått innleveringsfristen i emnets læringsplattform ved at h[n] har forholdt seg til fristen for tilgjengelighet i innleveringsmappen og ikke fristen for innlevering. H[n] leverte arbeidskravet i hast med en gang h[n] ble klar over fristen. Som følge av dette var ikke arbeidskravet ferdig ved tidspunktet for levering, og h[n] leverte et notat som ikke skulle være med i det ferdige produktet. Klageren sendte epost til faglærer i ettertid hvor h[n] forklarer at h[n] har misforstått innleveringsfristen, og skriver at h[n] håper at besvarelsen er tilstrekkelig for å få kravet godkjent.

Videre innga klagerens advokat ny uttalelse i saken 14.01.2022. Klagerens advokat viser til at klageren arbeider ved [REDACTED], i tillegg til at h[n] tar en mastergrad. For å kunne arbeide i sin nåværende stilling kreves det at klageren har 30 studiepoeng i [REDACTED]. En utestengelse vil kunne medføre at klageren ikke lenger er kvalifisert for jobben sin, og h[n] risikerer å miste den. Fra tidligere har klageren [REDACTED] bachelorgrader og [REDACTED] mastergrader, og h[n] har derfor god kunnskap i å skrive akademiske tekster. Det understrekes at arbeidskravet ikke var en eksamen, og det vises til at faglærer i emnet presiserte at arbeidskravet ikke måtte være en ferdig tekst. Arbeidskravet innebar å levere et utkast til tekst som senere skulle bearbeides og deretter innleveres på nytt. Når det gjelder bruk av plagiatskontroll vises det til at jo færre ord en tekst inneholder, desto høyere sannsynlighet er det at deler av teksten er sammenfallende med andres tekst i emnet. Det anføres at det subjektive vilkåret for fusk ikke er tilstede, og at klageren har vært i en uaktsom rettsvillfarelse om reglene som gjelder for kildehenvisning ved innlevering av aktivitetskravet.

Klagenemnda ved HiNN behandlet saken i møte 22.02.2022, hvor det ble lagt vekt på tekstlikheten mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere masteroppgaven. Klagenemnda

ved HiNN viste til at klageren burde ha forstått innleveringsfristen i emnet, og det ble lagt til grunn at klageren ikke var i en unnskyldig rettsvillfarelse. Klagenemnda ved HiNN fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innleveringen av hjemmeeksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i ett semester, nærmere bestemt 22.02.2022 til 30.06.2022.

Klageren påklagde vedtaket 23.04.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Klagerens advokat anfører at klageren ikke var klar over at det var krav til kildehenvisning ved innlevering av arbeidskravet.

Klagenemndas ved HiNN vurderte klagen 30.03.2022. men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved HiNN opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Felles klagenemnd behandlet saken i møte 01.10.2022, og nemnda besluttet å innhente nye opplysninger fra HiNN om arbeidskravet.

HiNN besvarte forespørsel fra Felles klagenemnd 08.11.2022. HiNN viste til at fakultetet informerte om fristen for arbeidskravet, og det ble informert om at studentene måtte følge kravene til kildehenvisning. Studentene kunne etter godkjenning av arbeidskravet omarbeide besvarelsen før innlevering til eksamen.

Det vises til oversendelsesbrev til Felles klagenemnd 07.04.2022 og de vedlagte dokumentene i saken, og til innhentet uttalelse fra HINN 08.11.2022.

Felles klagenemnd behandlet saken under møte 18.11.2022. Vedtak fattet av HiNN ble stadfestet.

Felles klagenemnd behandlet saken på nytt under møte 29.01.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet etter ny behandling med riktig sammensatt nemnd.

Saken står for øvrig for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens arbeidskrav inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved Høyskolen i Innlandet § 8-1 hva som skal anses som fusk:

.....

(1) Fusk foreligger når en student handler i strid med denne forskrift eller retningslinjer for eksamen og eksamensavvikling

Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen regnes bl.a.:

....

- Presentere andres arbeid som sitt eget
- Å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

.....

5) Referanser på alle anvendte kilder, inkludert eget arbeid, skal være oppgitt. Avskrift eller kopi uten kildehenvisning regnes som fusk, uavhengig av kilden.

....

Av retningslinjene til HiNN for obligatoriske arbeidskrav punkt 6 fremgår det:

...

«Reglene om fusk i lov om universiteter og høyskoler §§ 4-7 og 4-8, samt forskrift om opptak, studier og eksamen ved HiNN kapittel 8 gjelder også for obligatoriske arbeidskrav.»

...

Videre vises det til punkt 2 i retningslinjer for obligatoriske arbeidskrav ved HiNN:

«...I tilfeller der mappe benyttes både som eksamensform og som obligatorisk arbeidskrav, må det skilles tydelig mellom hva som legges til grunn for godkjenning av arbeidskravet og hva som legges til grunn for karakterfastsettelse ved eksamen. Obligatoriske arbeidskrav kan i disse tilfellene bestå av innlevering og formelle krav til elementene i mappa.»

....

Det fremgår videre av forsiden til arbeidskravets innleveringsmappe i emnets læringsplan:

....

«Teksten skal være en fagtekst hvor du skal følge vanlige krav til kildehenvisninger og referanser.»

.....

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk.

I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på Ouriginal-rapporten og sensors notat 10.12.2021 hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere masteroppgaven fremkommer. Nemda viser til at tekstlikheten mellom klagerens besvarelse og den tidligere masteroppgaven er omfattende i det siste avsnittet, hvor teksten fremstår som identisk med den tidligere masteroppgaven. Videre har klageren flettet inn lett omarbeidet tekst fra den tidligere masteroppgaven i egen tekst. Klageren har ikke henvist til den tidligere masteroppgaven, og lik tekst er heller ikke markert

som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet.

Felles klagenemnd har merket seg anførselene fra klagerens advokat om at arbeidskravet skulle være en form for utkast til tekst som skulle bearbeides og deretter innleveres på nytt. Felles klagenemnd viser til innleveringssiden til arbeidskravet og til HiNN sine retningslinjer, hvor det klart fremgår at aktivitetskravet skal følge vanlige krav til kildehenvisninger og referanser.

Nemnda har videre merket seg anførselene fra klagerens advokat hvor det fremgår at jo færre ord en tekst inneholder, desto høyere sannsynlig er det at deler av teksten er sammenfallende med andres tekst i emnet. Felles klagenemnd bemerker at det ikke er usannsynlig at ulike besvarelser vil ha noen likheter. Likevel vurderer nemnda at likhetene som er avdekket mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere innleverte besvarelsen ikke alene kan tilskrives dette, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetens omfang og art.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved HINN § 8-1 (1) og § 8-1 (5).

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har tilsiktet en handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har handlet forsettlig i forbindelse med innleveringen av arbeidskrav.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens aktivitetskrav og den tidligere innleverte besvarelsen, jf. Ouriginal-rapporten og sensors uttalelse 10.01.2022. Nemnda viser blant annet til at klagerens besvarelse inneholder direkte avskrift i et avsnitt mot den tidligere innleverte besvarelsen. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert avsnitt fra den tidligere besvarelsen.

De subjektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Nemnda viser til anførselene fra klagerens advokat hvor de fremgår at klageren ikke var klar over at det var krav til kildehenvisning ved innlevering av arbeidskravet. Nemnda tolker anførselene som at klageren var i en aktsom rettsvillfarelse.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettslig villfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

I denne saken har nemnda delt seg i et flertall og et mindretall.

Felles klagenemnds flertall, Nordtveit, Sandvik og Næss mener at regelverket skiller mellom arbeidskrav, som følger vanlige krav til kildebruk, og mappemetodikk, hvor studenten aktivt kan bearbeide lærestoffet under veiledning. Oppgaveteksten legger opp til at innleveringen både er et arbeidskrav og inngår i eksamensmappa:

«Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

(...) To individuelle skriftlige fagtekster (inngår i eksamensmappa). (...)

Metodikken underbygges videre av tilbud om veiledning:

«Dere skal få tilbakemelding på arbeidskrav 2 før jul, slik at dere får noen uker til å bearbeide tekstene med tilbakemeldingene i bakhodet.»

Flertallet viser til klagerens anførsler om at tekstens status som uferdig ble muntlig presisert av faglærer.

Flertallet vurderer at det ikke er innlysende at studenten forstår at arbeidskravet ikke kan bearbeides mellom tidspunkt for innlevering av aktivitetskravet og innlevering av mappeeksamen. Flertallets syn er at oppgaven ikke skiller tydelig nok mellom arbeidskrav og mappemetodikk, og institusjonen begår dermed en formell feil i oppgavegiving og eksamensavvikling.

Ut fra dette vurderer flertallet at klageren var i en unnskyldelig rettsvillfarelse.

Felles klagenemnd mindretall, Bokstap og Randal uttaler følgende:

Mindretallet har kommet til at klager ikke var i en aktsom rettsvillfarelse. Det er enighet i nemnda om at klager hadde fusket forsettlig. Mindretallet kan ikke se at det er holdepunkter i saken for at klager ikke kjente til reglene som gjaldt for eksamen. Bakgrunnen for den påståtte villfarelsen synes heller å være at klager hadde misforstått innleveringstidspunktet, og dermed kom i tidsnød. Anførselen om rettsvillfarelse kan etter mindretallets syn dermed ikke føre frem.

Nemnda har merket seg klagerens anførsler om at h[]n har misforstått innleveringsfristen i emnets læringsplattform. Nemnda mener at det må kunne forventes at klageren leverer korrekt dokument innen innleveringsfristen og kan for øvrig ikke se at denne anførselen kan få betydning for vurderingen.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnds flertall, Nordtveit, Sandvik og Næss vurderer:

Flertallet mener at klageren er i en unnskyldelig rettsvillfarelse, og riktig reaksjon i saken vil være at vedtaket oppheves.

Felles klagenemnds mindretall, Boksasp og Randal vurderer:

Mindretallet har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av aktivitetskravet.

Felles klagenemnd opphever etter dette vedtaket i henhold til flertallets syn.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er ikke oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har under dissens fattet slikt

v e d t a k:

Vedtak fattet av klagenemnda ved HiNN i sak 17/22, oppheves.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 04.03.2024.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.